

VEILEDER FOR EN

TRAFIKKSIKKER KOMMUNE

TELEMARK
FYLKESKOMMUNE

KOMMUNE S. 4

BARNEHAGE S. 6

SKOLE S. 9

INNHold

- 3 > Trafikksikker kommune
- systematisk arbeid for et tryggere lokalmiljø
- 5 > Kriterier for kommunen
- 6 > Kriterier for barnehagene
- 9 > Kriterier for skolene
- 10 > Kriterier for teknisk avdeling
- 10 > Kriterier for planavdeling
- 11 > Kriterier for kulturavdeling
- 11 > Kriterier for kommunelegen
- 11 > Kriterier for helsestasjonene
- 12 > Fra avtale til godkjenning – forslag til prosess
- 13 > Godkjenning av Trafikksikker kommune
- 14 > Utdrag fra aktuelle lover og forskrifter

“

Folk bor og ferdes i kommuner, der skjer også trafikkulykkene. Trafikksikker kommune skal bevisstgjøre og begeistre, men først og fremst bidra til å forebygge ulykker og redde liv.

Mangeårig ordfører i Nord-Fron kommune, tidligere leder av KS og fylkespolitiker i Oppland, Gunnar Tore Stenseng.

TRAFIKKSIKKER KOMMUNE

- systematisk arbeid for et tryggere lokalmiljø

Godt trafikksikkerhetsarbeid bidrar til å gi kommunen godt omdømme, færre skader og fornøyde innbyggere.

Ved Stortingets behandling av NTP 2014 – 2023 ble det besluttet et etappemål om å halvere antall drepte og hardt skadde i vegtrafikken til maksimalt 500 innen 2024. Arbeidet inngår i Regjeringens beslutning om at trafikksikkerhetsarbeidet skal baseres på en visjon om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte og hardt skadde i vegtrafikken – Nullvisjonen.

Trafikksikkerhetsarbeidet er avhengig av en bred og samlet innsats der flere sektorer er involvert for å forebygge og redusere trafikkulykker (jfr. St. meld. 16, 2008-2009). Samferdselsdepartementet har pekt på kommunenes ansvar, der kommunalt trafikksikkerhetsarbeid anses som avgjørende for å nå nasjonale mål om reduksjon i antall drepte og hardt skadde.

Kommunen er en viktig aktør i trafikk-sikkerhetsarbeidet. Som veieier, barnehage - og skoleeier, arbeidsgiver, kjøper av transport-tjenester og ansvarlig for beboernes helse og trivsel, har kommunen et stort ansvar for å forebygge ulykker. Gjennom lover og forskrifter har kommunen plikt til å arbeide systematisk med ulykkesforebyggende arbeid i alle sektorer.

For å lykkes må alle kommunens etater involveres i arbeidet og den enkelte etatsleder ta sitt delansvar. Arbeidet må forankres i den politiske og administrative ledelsen.

Trygg Trafikk har utarbeidet kriterier for en trafikksikker kommune. I løpet av perioden 2014-2017 vil de fleste fylkeskommuner legge konseptet Trafikksikker kommune til grunn når kommunene stimuleres til å arbeide systematisk med trafikksikkerhet.

Trafikksikker kommune bygger på en godkjenningsordning. Å bli godkjent betyr ikke at det ikke skjer trafikkulykker, men godkjenningen er et kvalitetsstempel for godt, målbevisst og helhetlig arbeid med trafikksikkerhet.

På nettsiden www.trafikksikkerkommune.no finner du mer informasjon om kriteriene, flere gode eksempler, og de ulike lover og forskrifter som gjelder kommunens ansvar for trafikksikkerhet.

“

*Denne veilederen er
et nyttig og oversiktlig
hjelpemiddel i det
kommunale trafikk-
sikkerhetsarbeidet*

*Rådmann Rolf Kåre Jensen,
Bodø kommune*

KRITERIER FOR KOMMUNEN

- ✓ Kommunen har forankret ansvaret for trafikksikkerhetsarbeidet hos ordfører og rådmann. Delansvar kan ligge hos den enkelte etatsleder.
- ✓ Kommunen har et utvalg med ansvar for trafikksikkerhet.
- ✓ Kommunen har innarbeidet trafikksikkerhet i HMS/internkontrollsystemet som inneholder regler for reiser og transport i kommunens regi, og ved kjøp av transporttjenester.
- ✓ Trafikksikkerhet er et årlig tema i kommunens arbeidsmiljøutvalg (AMU).
- ✓ Kommunen har oppdatert oversikt over trafikkulykker og trafikkuhell (materiellskader) i kommunen.
- ✓ Trafikksikkerhet er en del av kommunens folkehelsearbeid.
- ✓ Kommunen har en trafikksikkerhetsplan. Planen har rullerings- og rapporteringsrutiner. Planen ivaretar både trafikantrettede og fysiske tiltak.
- ✓ Kommunen har et godt system for å behandle søknader om skyss pga. særlig farlig skolevei.
- ✓ Kommunen har oppfylt kriteriene for den enkelte sektor.

En kommune som ønsker å bli godkjent må ha oppfylt alle kriteriene.

I tillegg må følgende kunne dokumenteres skriftlig:

- Skriftlig dokumentasjon fra rådmannen om at alle kriteriene er oppfylt
- Kommunens trafikksikkerhetsplan
- Retningslinjer for ansattes ferdsel i trafikken (i tjeneste)
- Rutiner for kjøp av transporttjenester
- Dokumentasjon fra barnehagene (se krav til dokumentasjon under barnehage side 6)
- Dokumentasjon fra skolene (se krav til dokumentasjon under skole side 9)
- Dokumentasjon fra teknisk avdeling (se krav til dokumentasjon i eget kapittel side 10)
- Dokumentasjon fra planavdelingen (se krav til dokumentasjon i eget kapittel side 10)
- Dokumentasjon fra kulturavdelingen (se krav til dokumentasjon i eget kapittel side 11)
- Dokumentasjon fra kommunelegen (se krav til dokumentasjon i eget kapittel side 11)
- Dokumentasjon fra helsestasjonene (se krav til dokumentasjon i eget kapittel side 11)

All dokumentasjon (samlet) må være tilsendt elektronisk til Trygg Trafikks distriktsleder minimum tre uker før avtalt godkjenningsmøte (se rutiner for godkjenning side 13).

KRITERIER FOR BARNEHAGENE

Trafikksikkerhet i barnehagen

- ✓ Barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet og nedfelles i barnehagens årsplan.
- ✓ Barnehagen stiller krav til busselskap og drosjer om belter og trafikksikker atferd ved kjøp av transporttjenester.
- ✓ Barnehagens ansatte kjenner rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer.
- ✓ Barnehagen har utarbeidet rutiner for å ivareta sikkerheten på turer til fots, med bil eller kollektivtransport.

Trafikkopplæringen i barnehagen

- ✓ Barna lærer trafikkregler for fotgjengere.
- ✓ Barna lærer om bruk av sansene sine i trafikken.
- ✓ Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelme og refleks.

Samarbeid mellom barnehage og hjem

- ✓ Barnehagen har rutiner for å ivareta barnas sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port. Disse gjennomgås årlig med foreldre og ansatte.
- ✓ Barnehagen påvirker foreldrene til å sikre barna på vei til og fra barnehagen.
- ✓ Trafikksikkerhet og trafikkopplæring er et årlig tema på foreldremøter.

For å bli godkjent må følgende dokumentasjon foreligge elektronisk:

- Skriftlig bekreftelse fra styrer på at alle kriteriene er oppfylt
- Årsplan hvor trafikk er integrert
- Rutiner for turer til fots, med bil eller kollektivtransport
- Oversikt som viser at trafikk er et tema på foreldremøter

Dokumentasjonen sendes elektronisk til kommunens oppvekstsjef/barnehagesjef og kommunens koordinator for Trafikksikker kommune.

“

Kriteriene for Trafikksikker barnehage har vært nyttig for oss for å sjekke ut kvaliteten på vårt trafikksikkerhetsarbeid.

Anne Gundersen, Styrer i
Furunabben barnehage,
Våler kommune
(Landets første Trafikksikre
barnehage)

“

Anerkjennelsen vi fikk ved å bli godkjent som Trafikksikker skole har vært med på å bevisstgjøre skolens ledelse om betydningen av helhetlig trafikksikkerhetsarbeid.

Rektor Astrid Aase Hodneland,
Sunde skole, Stavanger
kommune (landets første
Trafikksikre skole)

KRITERIER FOR SKOLENE

Trafikksikkerhet i skolen generelt

- ✓ Skolen gir, i samarbeid med FAU, anbefalinger til foresatte om sykling til skolen.
- ✓ Skolen har utarbeidet rutiner for å ivareta sikkerheten på turer til fots, på sykkel, i bil og med kollektivtransport i skolens regi.
- ✓ Skolen har gode rutiner for at planene blir fulgt av de ansatte.

Trafikkopplæringen i skolen

- ✓ Skolen har integrert trafikkopplæring i lokal læreplan/ årsplan i tråd med Kunnskapsløftets kompetansemål.

Samarbeid mellom skole og hjem

- ✓ Skolens læreplan for trafikk er årlig tema på foreldremøte.
- ✓ Foreldre blir involvert i skolens trafikksikkerhetsarbeid for eksempel gjennom Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU).

For å bli godkjent må følgende dokumentasjon foreligge elektronisk:

- Skriftlig bekreftelse fra rektor på at alle kriteriene er oppfylt
- Årsplan hvor trafikk er integrert
- Rutiner for turer til fots, med sykkel, bil og kollektivtransport
- Oversikt som viser at trafikk er et tema på foreldremøter

Dokumentasjonen sendes elektronisk til kommunens oppvekstsjef og kommunens koordinator for Trafikksikker kommune.

KRITERIER FOR **TEKNISK AVDELING**

- ✓ Kommunen har utarbeidet prioriteringsliste for fysiske trafiksikkerhetstiltak på kommunal vei.
- ✓ Kommunen har utarbeidet prioriteringsliste for trafiksikkerhetstiltak på fylkes- og riksvei.
- ✓ Kommunen har rutiner for å søke fylkeskommunale midler til fysiske trafiksikkerhetstiltak.
- ✓ Kommunen har rutiner for rydding av snø og fjerning av vegetasjon på skoleveien.
- ✓ Kommunen har rutiner for å kvalitetssikre trafiksikkerheten i forbindelse med anleggsvirksomhet i kommunen.
- ✓ Kommunen har utarbeidet rutiner for håndtering av innspill på trafiksikkerhetstiltak fra andre etater, organisasjoner og publikum.

For å bli godkjent må følgende dokumentasjon foreligge elektronisk:

- Skriftlig bekreftelse fra enhetsleder på at alle kriteriene er oppfylt
- Skriftlige rutiner for hvordan trafiksikkerheten ivaretas i forbindelse med kommunens drift og vedlikehold på vegnettet

Dokumentasjonen sendes elektronisk til kommunens sektorleder og kommunens koordinator for Trafikksikker kommune.

KRITERIER FOR **PLANAVDDELINGEN**

- ✓ Trafiksikkerhet skal vurderes og vektlegges for alle nye byggeområder ved utarbeidelse av kommuneplanens arealdel.
- ✓ Trafiksikkerhet skal vurderes og vektlegges ved behandling av reguleringsplaner.

For å bli godkjent må følgende dokumentasjon foreligge elektronisk:

- Skriftlige rutiner for hvordan trafiksikkerhet ivaretas i arbeidet med kommuneplanens arealdel og ved behandling av reguleringsplaner.

Dokumentasjonen sendes elektronisk til kommunens sektorleder og kommunens koordinator for Trafikksikker kommune.

KRITERIER FOR KULTURAVDELINGEN

- ✓ Kommunen stimulerer frivillige lag og foreninger til å innarbeide retningslinjer for sikker transport innenfor egen virksomhet.

For å bli godkjent må følgende dokumentasjon foreligge elektronisk:

- Skriftlig oversikt for hvordan kommunen skal påvirke lag og foreninger til å integrere trafiksikkerhet i virksomheten.

Dokumentasjonen sendes elektronisk til kommunens sektorleder og kommunens koordinator for Trafikksikker kommune.

KRITERIER FOR KOMMUNELEGEN

- ✓ Kommunelegen er kjent med kommunens trafiksikkerhetsarbeid.
- ✓ Kommunelegen medvirker til at kommunes fastleger har tilstrekkelig kjennskap til vegtrafikklovens § 34 og hvordan denne kan anvendes for å redusere risiko for trafikkulykker.

For å bli godkjent må følgende dokumentasjon foreligge elektronisk:

- Skriftlig dokumentasjon på hvordan kommunelegen medvirker til at fastlegene får tilstrekkelig kjennskap til veitrafikklovens § 34.

Dokumentasjonen sendes elektronisk til kommunens sektorleder og kommunens koordinator for Trafikksikker kommune.

KRITERIER FOR HELSESTASJONENE

- ✓ Helsestasjonene har utarbeidet dokumentasjon for når og hvordan trafiksikkerhet integreres i møte med foreldre og barn.

For å bli godkjent må følgende dokumentasjon foreligge elektronisk:

- Skriftlig oversikt over hvordan helsestasjonene integrerer trafiksikkerhet i sitt arbeide.

Dokumentasjonen sendes elektronisk til kommunens sektorleder og kommunens koordinator for Trafikksikker kommune.

FRA AVTALE TIL GODKJENNING

– forslag til prosess (i samarbeid med Trygg Trafikk)

1 (2.)

Inngåelse av
intensjonsavtale med
ordfører/rådmann

2 (1.)

Møte med
kommunens
lederguppe

3

Kommunen utpeker
en kontaktperson/
koordinator

4

Arbeidsmøter/ workshops. Separate møter med de ulike sektorer:

Barnehage (styrer/pedagogisk leder)	2-4 timer
Skole (rektor/undervisningsinspektør)	2-4 timer
Helse (ledende helsesøster)	1-2 timer
Teknisk/Plan (enhetsleder)	1 time
HR/administrasjon (enhetsleder)	1 time
Kultur (enhetsleder)	1 time

5

Arbeidsperiode hvor de respektive
sektorer innarbeider kriteriene og utarbeider
nødvendig dokumentasjon

6

Godkjenning

GODKJENNING AV TRAFIKKSIKKER KOMMUNE

Godkjenningen foretas av et team fra Trygg Trafikk. Godkjenningsteamet settes sammen av prosjektleder for Trafikksikker kommune i samarbeid med Trygg Trafikks distriktsleder og eventuell representant for fylkeskommunen.

Før godkjenningen

Når kommunen har oppfylt alle kriteriene og dokumentasjonen foreligger, avtaler kommunens koordinator og Trygg Trafikks distriktsleder den praktiske gjennomføringen av dagen for den formelle godkjenningen.

Nødvendig dokumentasjon skal foreligge og være tilsendt Trygg Trafikk minimum tre uker før godkjenningsdagen. Dersom dokumentasjonen ikke er tilstrekkelig utsettes godkjenningen.

Gjennomføring av godkjenningsdag

Det bør avsettes fire timer til følgende møter:

1. Kommunens ledergruppe (etatsledere og rådmann).
2. Ansatte ved valgte etater/avdelinger – minst tre avdelinger.
3. Ved dagens slutt skal godkjenningsteamet møte ledergruppen og de andre som er blitt intervjuet for en oppsummering i plenum. All tilbakemelding knyttes opp mot kriteriene i Trafikksikker kommune.

Kommunenes ledelse får en skriftlig rapport etter besøket. Eventuelle avvik må lukkes innen tre måneder.

Kategorier for tilbakemelding

A. GODKJENT

- Styrke : Smart måte å jobbe på, et eksempel for andre.
Forbedring : Et område det er mulig å bli bedre på.

B. BETINGET GODKJENNING

- Styrke : Smart måte å jobbe på, et eksempel for andre.
Forbedring : Et område det er mulig å bli bedre på.
Avvik : Mangel på oppfylte krav, korreksjon er nødvendig før endelig godkjenning.

Godkjenningens varighet

Godkjenning for tre år.

UTDRAG FRA AKTUELLE LOVER OG FORSKRIFTER:

FOLKEHELSELOVEN

§ 4. Kommunens ansvar for folkehelsearbeid

Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.

Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivare tatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.

§ 5. Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen

Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal blant annet baseres på:

- opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig etter §§ 20 og 25,
- kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 og
- kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse.

Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om krav til kommunens oversikt.

§ 6. Mål og planlegging

Oversikten etter § 5 annet ledd skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. En drøfting av kommunens folkehelseutfordringer bør inngå i strategien, jf. plan- og bygningssloven § 10-1.

Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplaner etter plan- og bygningssloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten etter § 5 annet ledd.

§ 7. Folkehelse tiltak

Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, jf. § 5. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk.

Kommunen skal gi informasjon, råd og veiledning om hva den enkelte selv og befolkningen kan gjøre for å fremme helse og forebygge sykdom

Rådmannen er kommunens øverste leder og har ansvar for alle kommunalt ansatte.

FORSKRIFT OM SYSTEMATISK HELSE-, MILJØ OG SIKKERHETSARBEID I VIRKSOMHETER (Internkontrollforskriften)

§ 1. Formål

Gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak, skal denne forskrift fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen

- arbeidsmiljø og sikkerhet
- forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester
- vern av det ytre miljø mot forurensning og en bedre behandling av avfall slik at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås

RAMMEPLAN FOR BARNEHAGENE FRA KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Kap. 3 – fagområder: «Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder». Videre i kap. 3.6 Nærmiljø og samfunn:

«Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna blir kjent med og deltar i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet.

FORSKRIFT OM MILJØRETTET HELSEVERN I BARNEHAGER OG SKOLER M.V.

Kapittel 2 og 3

I følge forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, skal barnehager og skoler drives slik at skader og ulykker forebygges. I veiledere for internkontrollsystem er trafikk ofte ikke nevnt. Derfor må virksomhetsledere selv sørge for at trafikksikkerhet inngår som en naturlig del av HMS arbeidet i barnehager og skoler.

§ 2-4 Ansvar og internkontroll

§ 3-14 Sikkerhet og helsemessig beredskap

LÆREPLANVERKET FOR KUNNSKAPSLØFTET

Inneholder kunnskapsmål om trafikk etter 4., 7. og 10 trinn

Kompetansemål etter 4. trinn:

- Eleven skal kunne følge trafikkregler for fotgjengere og syklist.

Kompetansemål etter 7. trinn:

- Eleven skal kunne praktisere trygg bruk av sykkel som fremkommelsesmiddel.

Kompetansemål etter 10. trinn:

- Gjøre greie for hvordan trafikksikkerhetsutstyr hindrer og minsker skader ved uhell og ulykker.
- Gjøre rede for begrepene fart og akselerasjon, måle størrelsene med enkle hjelpemidler og gi eksempler på hvordan kraft er knyttet til akselerasjon.
- Gjennomføre forsøk med lys, syn og farger, beskrive og forklare resultatene.
- Gjøre greie for hvordan bruk av rusmidler kan føre til helseskader og drøfte hvordan den enkelte og samfunnet kan forebygge helseskadene.

FOR MER INFORMASJON OG GODE EKSEMPLER:
www.trafikksikkerkommune.no

TELEMARK
FYLKESKOMMUNE

TRYGG TRAFIKK